

St. O.

Z działalności badawczej ośrodka socjologicznego przy Uniwersytecie Warszawskim (1947-1948)

Przegląd Socjologiczny Sociological Review 10, 571-572

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ I PEDAGOGICZNEJ OŚRODKÓW SOCJOLOGICZNYCH

Z DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ OŚRODKA SOCJOLOGICZNEGO PRZY UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM (1947 — 1948).

Seminarium socjologiczne zostało zorganizowane w zimie r. 1947. Dopiero latem udało się je zaopatrzyć w najpotrzebniejsze sprzęty, a przede wszystkim w półki do książek, co pozwoliło doprowadzić do porządku bibliotekę.

Wiosną 1947 r. utworzył się przy Seminarium zespół kilkunastoosobowy, w którym prowadzono dyskusje nad metodami i problematyką zamierzonych prac badawczych. Niektóre z tych prac weszły w stadium realizacji. W skład zespołu oprócz personelu naukowego zakładu i kilku bardziej zaawansowanych studentów wchodzi kilka osób spośród asystentów innych zakładów Uniwersytetu lub spośród pracowników naukowych nie związanych z Uniwersytetem.

Dotychczas w tym zespole podjęte były następujące prace badawcze:

1. Kontynuacja badań terenowych w północnej Opolszczyźnie, rozpoczętych w sierpniu 1945 r. przez St. Ossowskiego i J. Strzeleckiego (por. **Więź regionalna i więź narodowa na Śląsku Opolskim**, „Przegląd Socjologiczny” 1947). W czerwcu 1947 r. została zorganizowana wyprawa czteroosobowa na 10 dni do tych sanych wsi, które były przedmiotem badań w r. 1945, (St. Ossowski i asystenci dr St. Nowakowski, J. Strzelecki, M. Czerwiński). W sierpniu tegoż roku kontynuował tam badania w ciągu dwóch tygodni dr Nowakowski. Materiały są w toku opracowania. Prawdopodobnie będą one jeszcze uzupełniane latem bieżącego roku. (1948).

2. Z inicjatywy paru uczestników wyprawy na Mazury i Warmję, zorganizowanej latem 1947 r. przez Instytut Badań Warszawy, zostały podjęte badania terenowe na Mazurach i Warmii. W ich zakres weszły zagadnienia, którymi się Instytut Badań Warszawy nie interesował: zagadnienie więzi regionalnej, stosunek katolików i ewangelików na pograniczu Warmii i Mazurów (w związku z tym rola granicy z r. 1772), adaptacja ludności miejscowej do nowych warunków, rozwój stosunków pomiędzy ludnością miejscową i przesiedleńcami z zemi Płockiej i Łomżyńskiej lub zza Niemna i Bugu, społeczne skutki przeobrażeń gospodarczych w strukturze wsi, wreszcie rola społeczna uniwersytetu ludowego w Rudziskach pod Pasymiem.

3. Po trzech wstępnych jedno- lub parooosobowych wycieczkach została podjęta w maju 1948 r. dwutygodniowa wyprawa, w której wzięło udział 18 osób.

Zespół ten został rozmieszczony w kilku wsiach na pograniczu powiatu olsztyńskiego i szczycieńskiego.

Po prowizorycznym opracowaniu zebranych materiałów przewidujemy nową wyprawę latem r. b. dla bardziej już systematycznego uzupełnienia materiałów. Jedną z uczestniczek wyprawy zajmuje się również badaniem drobnej izolowanej etniczno-religijnej grupy Filiponów (powiat mągowski), z którą zetknęła się podczas poprzednich pobytów w województwie olsztyńskim. I te badania mają być kontynuowane latem.

3. W kwietniu r. b. w porozumieniu z Prezesem Centralnego Komitetu Żydowskiego została rozesłana ankieta do ludności żydowskiej Warszawy, Łodzi i Dzierżoniowa w 19.000 egzemplarzy, opracowana przez uczestniczkę zespołu badawczego S. Hurwicównę. Ankieta dotyczyła postaw społecznych, narodowych i religijnych a w szczególności przemian, jakie się w tych postawach dokonały pod wpływem przejść w czasie wojny i wydarzeń wojennych. Seminarium otrzymało 801 odpowiedzi. Chociaż liczba ich jest, oczywiście niewystarczająca, aby mogły stanowić podstawę do jakichś wniosków o charakterze statystycznym, zawierają wszakże wiele cennego materiału do charakterystyki owych przemian i pozwolą, być może, uchwycić pewne fakty społeczne, które mogłyby się wymknąć uwadze socjologów czy historyków.

Opracowaniem materiałów zajmuje się mgr Hurwicówna przy udziale zespołu pracowni socjologicznej. Przewidziany jest latem wyjazd p. Hurwicówny do Dzierżoniowa dla uzupełnienia materiałów ankietowych badaniami terenowymi.

4. Rozpoczęta została praca nad zagadnieniami „zamówień społecznych” w polskim piśmiennictwie 1945—1948 na podstawie danych dotyczących produkcji książek i czytelnictwa.

5. Pracownia socjologiczna brała również pewien udział — jako zespół dyskusyjny — w pracach podejmowanych przez inne instytucje. Do nich należy praca doktorska W. Lipińskiej o strukturze społecznej powojennego Garwolina, oparta na badaniach prowadzonych z ramienia Instytutu Badań Warszawy i Głównego Urzędu Planowania.

Kierownikiem pracowni jest St. Ossowski. Jego zastępcą w organizowaniu badań terenowych — dr Stefan Nowakowski (adiunkt przy katedrze prof. St. Bystronia); w kierowaniu innymi dziedzinami pracy — dr Stanisław Antoszcuk (adiunkt przy katedrze prof. Ossowskiego). Przewidywane uzyskanie odpowiedniego lokalu we wrześniu r. b. oraz powiększenie liczby etatów (obie katedry socjologii łącznie posiadają 3 etaty sił pomocniczych) pozwoli rozszerzyć działalność pracowni. Poza pracami terenowymi, które miałyby objąć również środowisko robotnicze Warszawy i pewne środowiska młodzieżowe, projektowane są zespołowe prace na materiałach historycznych, prace nad zagadnieniami planowania społecznego oraz prace teoretyczne nad podstawowymi pojęciami socjologii i teorii kultury. Projekty te będą zapewne skoordynowane z planami Instytutu Socjologicznego przy Uniwersytecie Łódzkim w myśl zasad podziału pracy.

St. O.